

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İktüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kamuran TANHAN

Mardin Milletvekili

Türkiye’de cezaevlerinde bulunan hasta mahpusların yaşadığı insan hakları ihlalleri ve sağlık hizmetlerine erişim konusunda ciddi sorunlar yaşandığı kamuoyuna yansıyan birçok örnekle belgelenmiştir. Bu bağlamda, ağır hasta mahpusların tedaviye erişim hakkının engellenmesi ve insanlık dışı muameleye maruz kalmaları, acil müdahale edilmesi gereken bir durum yaratmıştır. Aynı zamanda ATK (Adli Tıp Kurumu) nin çelişkili raporlarının da incelenmesi gerekmektedir. Şaban Kaygusuz, Nurettin Dayan ve Fevzi Arslan isimli üç ağır hasta mahpusun yaşadığı ihlaller ve mağduriyetlerin bir önce bir çözüme kavuşturulması elzemdir.

Şaban Kaygusuz, Şırnak ilinde 2018 yılında yaşanan bir çatışma sonucunda sağ elini ve sağ bacağına kaybetmiştir. Bu ağır bedensel engellerle yaşamını sürdüren Kaygusuz, 31 yıl hapis cezasına çarptırılarak, Siirt Cezaevi'nden Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne, oradan da Kayseri Bünyan 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevi'ne sevk edilmiştir. ATK (Adli Tıp Kurumu), Şaban Kaygusuz hakkında ilk raporunda "tek başına cezaevinde kalamaz" kararı vermiş, ancak ikinci raporunda, hayatı için "kesin bir tehlike arz etmediği" gerekçesiyle tahliyesine gerek olmadığına karar vermiştir.

Kaygusuz, sağ elini ve sağ bacağına kaybetmiş biri olarak cezaevinde en temel insani ihtiyaçlarını bile karşılayamaz durumdadır. Gerekli tıbbi bakıma erişememesi hem psikolojik hem de fiziksel olarak hayatını zorlaştırmakta ve yaşam kalitesini ciddi şekilde düşürmektedir.

Nurettin Dayan, 2008 yılında Siirt'teki bir Newroz kutlaması sırasında gözaltına alınmış, "örgüt adına suç işlemek" suçlamasıyla yargılanıp 4 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. 2021 yılında cezaevine konulan Dayan, 4. evre akciğer kanseri teşhisiyle karşı karşıya kalmıştır.

Dayan'ın sağlık durumu, cezaevinde kaldığı sürede kötüleşmiş, tedaviye ulaşmada yaşadığı zorluklar nedeniyle hastalığı ilerlemiştir. Avukatı Nuri Ekinci'nin verdiği bilgilere göre, Dayan uzun süre verem şüphesiyle tek kişilik hücrede tutulmuş, ancak ciddi sağlık sorunları yaşamasına rağmen gerekli tetkikler zamanında yapılmamış, hastalığının ilerlemesine sebebiyet verilmiştir.

Dayan, 4. evre akciğer kanseri gibi ölümcül bir hastalıkla mücadele ederken, cezaevi koşulları ve özellikle moralini olumsuz etkileyen faktörler (hastane morgunun yanındaki koğuşta tutulmak, ailesiyle sınırlı sürelerde görüşebilmek vb.) nedeniyle tedavi süreci daha da zorlaşmaktadır. Ayrıca, cezaevinde bulunduğu süre boyunca elleri kelepçeli bir şekilde hastaneye götürülmekte, moral ve motivasyon açısından son derece zor bir duruma düşürülmektedir. Kanser gibi bir hastalıkta moral ve ruhsal destek son derece önemli iken, bu tür uygulamalar Dayan'ın iyileşme şansını daha da azaltmaktadır.

Cezaevlerindeki ağır hasta mahpuslarda biri de Adana Suluca 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulmakta olan ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü Fevzi Arslan'dır.

Arslan'da, gözaltındayken maruz kaldığı işkenceler sonucunda beyin erimesi meydana gelmiş ve yaşam hakkını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

Bulunduğu cezaevinde tedavisi yapılmadığı için, MR sonuçları ve filmleri ailesi tarafından Beyin ve Sinir Hastalıkları Uzmanı olan iki hekime gösterilmiş; hekimler film sonuçları ve dosyası üzerinden son durumunu: "İleri derece Beyin erimesi (Serebral Atrofi) bulunmaktadır. Buna yönelik tedavi önerilmektedir." şeklinde teşhis etmiş ve değerlendirmiştir.

Fevzi Arslan, 2018 yılında Urfa'da gözaltına alınmış, Şanlıurfa Terör ve Örgütlü Suçlar Bürosu'nda savcılık tarafından alınan ifadesinde işkenceye uğradığını belirtmiştir. İfadesinde: "İfadem işkence altında alındı. Ellerim kollarım bağlı bir şekilde elektrik verildi, başıma bir cisim ile vuruldu, gözlerim kapalı olduğu için ne ile vurulduğunu görmedim. Kaburgamda kırıklar oluştu, memurlardan bir tanesi senin namusun birkaç gündür yalnız ben gidip onunla yatacağım." şeklinde beyanlarda bulunmuştur.

Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından alınan ifadeleri ardından Şanlıurfa Adli Tıp Kurumu'na müzekkere yazılmış ve muayene edilmesi istenmiştir. Yapılan muayene ve tetkiklerde Arslan'ın ifadeleriyle uyumlu darp ve işkence izlerine rastlandığı görülmüştür.

Tutuklanarak Şanlıurfa 1 Nolu T Tipi Cezaevi'ne konan hasta mahpusun cezaevinde kaldığı süre içerisinde, işkenceye ve cezaevi koşullarına bağlı olarak sağlık durumu daha da ilerlemiş,

cezaevi tarafından Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beyin ve Sinir Hastalıkları'na sevki yapılmıştır. Ancak sevk edilmesine rağmen sağlık durumuna uygun tedavisi yapılmadan ve hastalığı ilerlemeye devam ederken Adana Suluca 1 Nolu YGC'ne nakledilmiştir.

Mahpus, Adana Suluca 1 Nolu cezaevinde tek kişilik odada tutulmakta, düzenli olarak alması gereken ilaçları dahi almayı unutmaktadır. İnfaz Kanunu'na göre, sağlık durumu nedeniyle bir ya da birkaç ağırlaştırmış müebbet hükümlüsü aynı odada kalabilecekken, Arslan'ın kardeşleri de aynı cezaevinde olmasına rağmen tek tutulmaya devam edilmesi hukuk ve insanlık dışı bir uygulamadır.

Adana'ya sevk edilmesinin ardından hastalığının doğru teşhis edilemediği, gerekli şekilde tedavi edilmediği, tam teşekküllü bir hastane sevk edilmeyerek ve tek başına tutulmaya devam ederek hastalığının ilerlemesine neden olduğu ve hayati riskinin arttığı iddia edilmektedir.

Her üç mahpusun da durumu, temel insan hakları açısından birçok açıdan ihlal içermektedir:

- 1. Sağlığa Erişim Hakkı İhlali:** Hem Şaban Kaygusuz hem Nurettin Dayan hem de Fevzi Arslan, sağlıklarına zamanında ve etkin bir şekilde müdahale edilememesi nedeniyle hastalıklarının ilerlemesi ve yaşam kalitelerinin düşmesiyle karşı karşıya kalmıştır. Dayan'ın akciğer kanserinin geç teşhis edilmesi ve tedavi sürecindeki ihmaller, sağlık hizmetlerine erişim hakkının açık bir ihlalidir.
- 2. İnsanlık Dışı ve Onur Kırıcı Muamele:** Sözünü ettiğimiz mahpusların tedavisi sırasında sürekli kelepçeli tutulması, hastane morgunun yanındaki bir koğuşta bulundurulması ve aileleriyle sadece sınırlı sürelerde görüşebilmeleri, hem psikolojik hem de fiziksel olarak dayanma gücünü aşındırmaktadır. Bu durum, insan onuruna aykırıdır.
- 3. Engellilere Yönelik Ayrımcılık:** Şaban Kaygusuz, bedensel engelleri nedeniyle cezaevi koşullarına uygun olmayan bir durumda tutulmaktadır. Kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olmasına rağmen tahliye edilmemesi, engellilere yönelik ayrımcılığın bir örneğidir.

Bu bağlamda:

1. Türkiye cezaevlerinde kaç ağır hasta mahpus bulunmaktadır? Bu mahpusların sağlık durumları ve tedavi süreçleri nasıl takip edilmektedir?
2. Adli Tıp Kurumu'nun ağır hasta mahpuslar hakkında verdiği çelişkili raporlar hakkında bir inceleme yapılmakta mıdır? Bu tür çelişkili kararların önüne geçilmesi adına hangi adımlar atılmaktadır?
3. Mahpusların cezaevlerinde sağlık hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla cezaevlerinde mevcut sağlık personeli ve olanakları yeterli midir?
4. Hasta mahpusların hastaneye sevki sırasında uygulanan kelepçe takma gibi insanlık onuruna aykırı uygulamaların önlenmesi ve bir daha tekrarlanmaması adına bakanlığınız hangi girişimlerde bulunmuştur ve bulunacaktır?
5. Akciğer kanseri gibi ağır hastalıklara sahip mahpusların tedavi süreçlerinin hızlandırılması ve dışarıda tedavi edilmesi için kanuni bir düzenleme ya da mevzuat değişikliği düşünülmekte midir?
6. Şaban Kaygusuz , Nurettin Dayan ve Fevzi Arslan'ın sağlık durumları ile ilgili son gelişmeler nelerdir? Bu mahpusların tedavi süreçlerine dair herhangi bir özel önlem alınmış mıdır?
7. Fevzi Arslan'ın ifadesinde beyan ettiği işkence ve kötü muamele iddiaları hakkında herhangi bir soruşturma başlatılmış mıdır?Eğer başlatıldıysa, soruşturmanın mevcut durumu nedir?
8. Ağır hasta mahpusların cezalarının infazının ertelenmesi veya alternatif infaz yöntemlerinin uygulanması konusunda bakanlığınızın yaklaşımı nedir?
9. Uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan insan hakları standartlarına uygun olarak, hasta mahpusların haklarının korunması için ne gibi yasal ve idari düzenlemeler yapılması planlanmaktadır?